

Ne Krleža ili Andrić, nego Krleža i Andrić

Tribina: Akademik Krešimir Nemeć održao iznimno uspješno predavanje pod nazivom »Krleža i Andrić – poredbena analiza«

Sandra Viktorija KATUNARIĆ
sandra.viktorija.katunaric@vjesnik.hr

ZAGREB - Odnos dvojice, po mnogima najvećih, hrvatskih pisaca 20. stoljeća Miroslava Krleže i Ive Andrića bio je od uvijek predmetom mnogih rasprava, polemika, nagadanja, pa i ogovaranja. I dan-danas, mnogo godina nakon njihove smrti, odnos tih književnih mitova izaziva veliko zanimanje, i same struke i šire javnosti.

Kakav je on doista bio, pokušao je u svome predavanju, naslovljenom »Krleža i Andrić – poredbena analiza« odgovoriti književni znanstvenik i sveučilišni profesor, akademik Krešimir Nemeć, a da su Krleža i Andrić i dalje intrigantni pisci dokazala je dupkom puna dvorana Akademijine knjižnice ovih dana, kada je održano to iznimno zanimljivo predavanje koje je na kraju nagrađeno burnim pljeskom. Večer posvećena Krleži i Andriću bila je i svojevrsan hommage 30. obljetnici smrti Miroslava Krleže i 50. obljetnici dodjele Nobelove nagrade Ivi Andriću.

Odnos dvojice pisaca, kako je istaknuo Nemeć, bio je složen i delikatan. Krleža i Andrić, koji su praktički bili vršnjaci (Andrić je godinu dana stariji), upoznali su se 1917. godine u Zagrebu, nakon Andrićeva povratka iz zeničkog zatvora, i otada su se počeli družiti. Najčešće bi se sastajali u ateljeru Ljube Babića. Odnos dvojice pisaca mogao se okarakterizirati čak i kao prijateljski. Zanimljivo je da je jedina pozitivna kritika koju je Krleža ikada napisao o nekom hrvatskom književniku bila ona o Ivi Andriću.

Jednom je pak Krleža, nezadovoljan onime što se u tome trenutku prikazivalo na pozornici Hrvatskoga narodnog kazališta, napravio skandal, a Andrić se solidarizirao s njime kada je ovaj demonstrativno napustio kazalište. No, i Andrić i Krleža su otpočeta bili svjesni različitosti njihova književnoga i svjetonazorskoga senzibiliteta. Do osobnog razilaženja između njih dvojice dolazi pak 1919. godine, kada Andrić odlazi u Beograd. Ambicioznomu Andriću, kojemu se otvarala mogućnost političke karijere, Zagreb je postao preuzak, a tadašnja metropola nudila je nove ideje i mogućnosti.

Do udaljavanja između dvojice književnika došlo je zbog njihovih ideoloških razlika – Krleža ne može prihvatiti Andrićev jugoslavenski unitarizam, a Andrić Krležin marksizam i ljevičarstvo. No, zanimljivo je da su i Krleža i Andrić, premda se to ovome drugome češće spočitava, pisali i ikavicom i ekavicom, te da je, dapače, Krleža ekavicom počeo pisati prije nego Andrić. Kada su Krleža i Andrić kanonizirani kao najveći pisci u tadašnjoj Jugoslaviji, njihovo književno rivalstvo bilo je otvoreno, a Krleža nije skrivao svoju ljubomoru kada je Andrić dobio Nobela. S druge strane, Andrić je javno o Krleži uvijek govorio afirmativno, isticao je njegovu spisateljsku snagu, a u njegovim riječima nije bilo ni tragova zlobe, što se baš za Krležu i ne bi moglo reći. Prema jednoj teoriji čak je jedan od razloga što je Andrić otišao iz Zagreba bio upravo Krleža.

O crtavajući psihoportret dvojice pisaca, Nemeć je Krležu opisao kao kolerika, čovjeka koji voli biti u središtu književnih zbivanja i koji rado sudjeluje u polemikama, i koji, dakako, uvijek mora biti u pravu. Za razliku od Krleže, Andrić je melanholik, osjetljiv, ambiciozan, mudrac i filozof, odmjeren, povučen u svoj unutarnji svijet – čovjek-školjka

U političko-ideološkome smislu i Andrić i Krleža bili su konformisti, obojica su na neki način bili uz režime. Ivo Andrić je surađivao s Milanom Stojadinovićem i Trojnim paktom, a kada je Njemačka napala Jugoslaviju, sklonio se na sigurno mjesto gdje je u miru mogao pisati svoja velika djela. Kada je pak došlo oslobođenje, uključuje se u Komunističku partiju. Međutim, i Krležina ideološka i politička opredjeljenja imaju svojih kontroverzi. Krleža je, zbog financijske neovisnosti (njegova teta Pepa ostavila mu je u naslijeđe lijep građanski stan i jedan kovčeg pun zlatnika), mogao je »pucati i po lijevim

o crtavajući psihoportret dvojice pisaca, Nemeć je Krležu opisao kao kolerika, čovjeka koji voli biti u središtu književnih zbivanja i koji rado sudjeluje u polemikama, i koji, dakako, uvijek mora biti u pravu. Za razliku od Krleže, Andrić je melanholik, osjetljiv, ambiciozan, mudrac i filozof, odmjeren, povučen u svoj unutarnji svijet – čovjek-školjka

a upravo je takve likove kreirao u svojim knjigama. Andrić teži za kulturnom simbiozom, i ako ikomu, njemu se trebala prišiti etiketa jugoslavenski pisac, a i on se sam tako izjašnjavao. Iako je potekao iz hrvatske književne tradicije (u Hrvatskoj je počeo i tu je objavio svoja prva djela), Andrić je u ovoj sredini slabo prisutan. Samo Hrvatska do sada nije dostojno obilježila 50. obljetnicu njegova primitka Nobelove nagrade za književnost. Krležina pak uloga u nacionalnoj književnosti i danas izaziva brojne kontroverze, pa je tako, primjerice, spomenuo je akademik Nemeć, Radovan Ivšić na jednim Krležinim danima rekao da je Krleža najveća katastrofa hrvatske književnosti. I što reći na kraju, osim možda citirati samoga Andrića koji bi se obično ljutio kada su se vodile rasprave o tome tko je bolji i veći pisac – Krleža ili on. Mudri Andrić je, dakle, rekao: »Ne Krleža ili Andrić, nego Krleža i Andrić«.

Akademik Krešimir Nemeć

RANKO MARKOVIĆ

U crtavajući psihoportret dvojice pisaca, Nemeć je Krležu opisao kao kolerika, čovjeka koji voli biti u središtu književnih zbivanja i koji rado sudjeluje u polemikama, i koji, dakako, uvijek mora biti u pravu. Za razliku od Krleže, Andrić je melanholik, osjetljiv, ambiciozan, mudrac i filozof, odmjeren, povučen u svoj unutarnji svijet – čovjek-školjka

a upravo je takve likove kreirao u svojim knjigama. Andrić teži za kulturnom simbiozom, i ako ikomu, njemu se trebala prišiti etiketa jugoslavenski pisac, a i on se sam tako izjašnjavao. Iako je potekao iz hrvatske književne tradicije (u Hrvatskoj je počeo i tu je objavio svoja prva djela), Andrić je u ovoj sredini slabo prisutan. Samo Hrvatska do sada nije dostojno obilježila 50. obljetnicu njegova primitka Nobelove nagrade za književnost. Krležina pak uloga u nacionalnoj književnosti i danas izaziva brojne kontroverze, pa je tako, primjerice, spomenuo je akademik Nemeć, Radovan Ivšić na jednim Krležinim danima rekao da je Krleža najveća katastrofa hrvatske književnosti. I što reći na kraju, osim možda citirati samoga Andrića koji bi se obično ljutio kada su se vodile rasprave o tome tko je bolji i veći pisac – Krleža ili on. Mudri Andrić je, dakle, rekao: »Ne Krleža ili Andrić, nego Krleža i Andrić«.